

Kultur- og
likestillingsdepartementet

Handlingsplan

Handlingsplan mot spilleproblemer

2022–2025

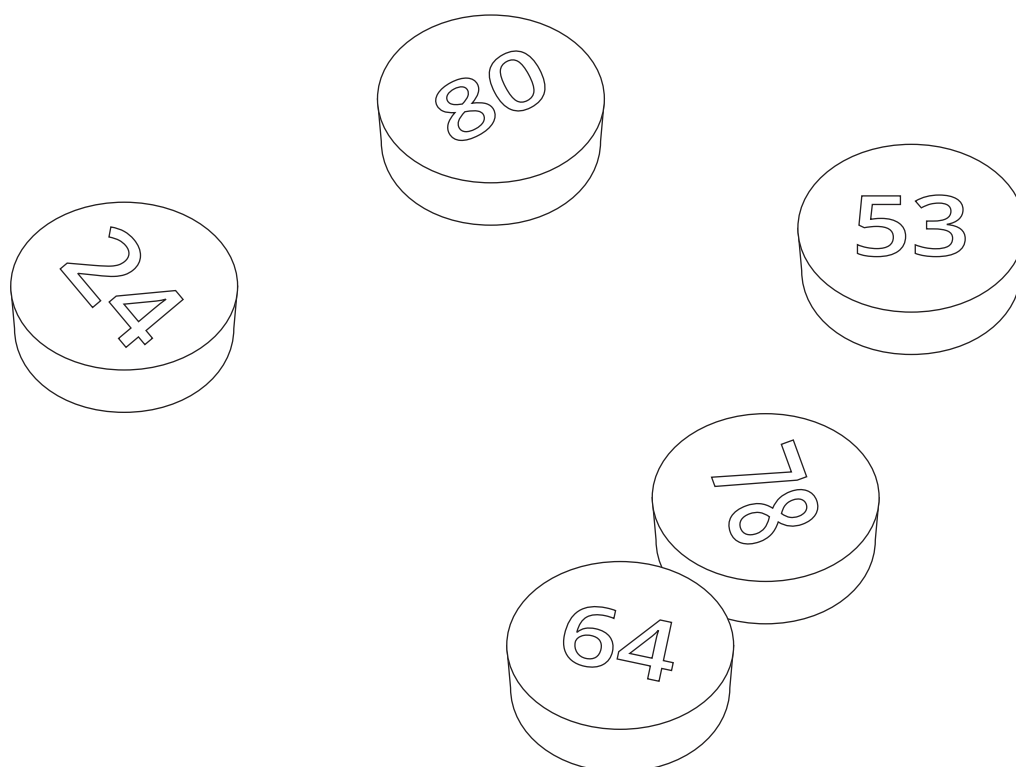
Ny handlingsplan mot spilleproblemer for perioden 2022-2025 er den sjettede i rekken siden 2005.

Handlingsplanene sikrer at det blir jobbet langsiktig, systematisk og målrettet med å forebygge spilleproblemer i den norske befolkningen. Langsiktighet betyr også at mange eksisterende tiltak blir videreutviklet og videreført.

Handlingsplanene sikrer også tilgang på ny og økt kunnskap om spilleatferd, samtidig som at behandling og andre hjelpetilbud utvikles.

Følgende målgrupper for planperioden 2022-2025 er gitt særlig prioritet:

- Barn og unge
- Yngre voksne menn
- Pårørende og familier
- Idrettsutøvere
- Minoriteter
- Utsatte grupper i sosiale situasjoner, f.eks. de med lav inntekt, studenter og innsatte
- Utsatte grupper i sårbare situasjoner, f.eks. ved sykdom og tidligere problemspilling

Forord

Foto: Ilja C. Hendel/Kulturdepartementet

For mange nordmenn er pengespill en ufarlig fritidsaktivitet som bidrar til spenning og skaper rom for drømmer. For enkelte andre, er pengespill en aktivitet preget av manglende kontroll og store personlige tragedier.

Regjeringen ønsker at den norske befolkningen skal ha muligheten til å oppleve de positive sidene ved pengespill. Det er likevel viktig at dette skjer innenfor trygge rammer der hensynet til de sårbare spillerne settes foran profitt. Norges pengespillpolitikk er av den grunn styrt av ansvarlighetshensyn, der hovedmålet alltid er å forebygge spilleproblemer og andre negative konsekvenser av pengespill.

Den siste befolkningsundersøkelsen viser at antallet problemspillere i Norge har økt i perioden 2015-2019. En av årsakene antas å være økt bruk av mobiltelefon til pengespill. Korona-

pandemien har også bidratt til en akselerering av digitaliseringen i samfunnet og en stadig større andel av pengespill foregår nå digitalt. Den digitale utviklingen vil fortsette i tiden fremover og krever at regjeringen arbeider aktivt for å sikre at de negative sidene ved pengespill begrenses mest mulig i den norske befolkningen.

Handlingsplanen for perioden 2022-2025 er den sjettede i rekken siden 2005. I motsetning til tidligere handlingsplanperioder som har vært treårige, er dette den første planen som strekker seg over en periode på fire år. Utvidelsen av perioden bidrar til at regjeringen kan arbeide mer langsiktig både når det kommer til forebyggende tiltak, innhenting av kunnskap og utvikling av gode hjelpetilbud mot spilleproblemer i den norske befolkningen.

Norge har lang tradisjon for å ta spilleavhengighet på alvor, og regjeringen vil sørge for at dette videreføres. Den nye handlingsplanen retter et sterkere søkelys på å fremskaffe kunnskap og kartlegge skadeomfang av spilleproblemer. Denne kunnskapen vil være viktig i regjeringens arbeid med å videreføre en ansvarlig pengespillpolitikk som begrenser de samfunnsmessige skadevirkningene av spilleavhengighet til et minimum.

Oslo, februar 2022

.....
Anette Trettebergstuen
Kultur- og likestillingsminister

Innhold

Forord	3
Hovedmål 1: Færrest mulig skal ha problem med spill	6
Delmål 1.1 Utsatte grupper skal få målrettet informasjon.....	7
Hovedmål 2: Kunnskap om spill og spilleproblemer skal økes og deles	9
Delmål 2.1 Problemspill og spilleatferd skal regelmessig kartlegges.....	10
Delmål 2.2 Det skal forskes videre på spilleatferd og atferdsregulerende virkemidler.....	11
Delmål 2.3 Behandlingsforskningen skal styrkes.....	13
Delmål 2.4 Forskningsmiljø og nettverk skal stimuleres.....	14
Delmål 2.5 Kunnskap skal deles mellom ulike aktører på penge- og dataspillfeltet.....	15
Hovedmål 3: Problemspillere skal identifiseres tidlig og gis god behandling	16
Delmål 3.1 Tilbud og kompetanse om forebygging, hjelp og behandling skal videreutvikles.....	17
Delmål 3.2 Lett tilgjengelige tilbud skal videreutvikles.....	20

Hovedmål 1

Færrest mulig skal ha problem med spill

Det er et mål at tallet på problemspillere skal være så lavt som mulig og de negative konsekvensene av spill så små som mulig.

Den siste befolkningsundersøkelsen fra 2019 viste at tallet på problemspillere i Norge har økt i perioden 2015-2019. Mer og mer spill foregår nå på digitale plattformer samtidig som at spilling på smarttelefoner har vært i sterk vekst.

For å nå målet om at færrest mulig skal ha problemer med spill, skal det blant annet arbeides aktivt med forebyggende tiltak. Forebygging av spilleproblemer foregår både gjennom regulatorisk arbeid, men også gjennom informasjonstiltak. Sistnevnte omfattes av handlingsplanen.

Forebyggende informasjonsarbeid knyttet til pengespillområdet inngår i Lotteritilsynets arbeid. På dataspillområdet driver Medietilsynet forebyggende informasjonsarbeid rettet mot barn og unge.

Spilleproblemer kan ramme alle. I et folkehelseperspektiv er det viktig å øke befolkningens kunnskap om spilleproblemer. Forebygging av spilleproblemer må også ses i sammenheng med øvrig arbeid som er etablert og som utvikles for å skape god folkehelse og et tilgjengelig og kompetent hjelpeapparat.

Delmål 1.1

Utsatte grupper skal få målrettet informasjon

I et forebyggende perspektiv er det særlig viktig å sette søkelys på risikogrupper som forskning har identifisert og som er definert i målgruppene for handlingsplanen.

Forebyggingskampanjen Snakk om spill (www.snakkomspill.no) ble relansert vinteren 2018 og er videreutviklet gjennom forrige handlingsplanperiode. For å forebygge dataspillproblemer blant barn og unge, rettes informasjonsarbeidet hovedsakelig mot foreldre, pårørende og voksne som

jobber med barn. Dette gjelder også informasjon om gråsonene mellom pengespill og dataspill.

Det er fremdeles mange som spiller pengespill hos utenlandske aktører som ikke har tillatelse til å tilby pengespill i Norge. Forebyggende informasjonsarbeid må dermed rettes også mot disse.

Kunnskap om tiltak i handlingsplanen skal deles mellom aktørene. Dette styrker nettverk mellom aktører og bredde i prosjekt.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 1.1.a:

Drive forebyggende informasjonsarbeid overfor utsatte grupper

Dataspill:

- Kampanjen Snakk om spill skal videreutvikles til å bli en fast kunnskapsplattform om barn og dataspill som gir trygg og konkret informasjon til målgruppene.

Den skal fremdeles gi barn, unge og foreldre oppdatert informasjon om spill og konsekvensene av spilleproblemer. Plattformen skal i tillegg til å gi råd og konkrete verktøy, løfte fram gode rollemodeller for unge.

- Det skal undersøkes muligheten for utvikling av et undervisningsopplegg om dataspill som kan brukes i forbindelse med fag knyttet til livsmestring.
- Det skal produseres informasjon som er tilrettelagt for bruk i klasserommet og i foreldremøter.
- Informasjon om spill og spillmekanismer i gråsonen mellom penge- og dataspill skal videreutvikles i takt med dataspillutviklingen.

I enkelte dataspill kan det satses penger på rene pengespill samtidig som at det i andre

dataspill er pengespill-lignende mekanismer. Slike spill kan være en tidlig introduksjon til pengespill, som ikke stoppes av aldersgrensen på 18 år.

- Informasjonstiltak skal, så fremt det er teknisk mulig og relevant, integreres i kunnskapsplattformen Snakk om Spill for å styrke plattformen og informasjonssamarbeidet mellom Lotteritilsynet og Medietilsynet.

Pengespill:

- Befolkningen skal få en større bevissthet rundt de utenlandske pengespillselskapenes uregulerte aktiviteter.

Arbeidet kan blant annet knytte seg til holdningskampanjer for å vise hvilke virkemidler de utenlandske pengespillselskapene bruker eller kampanjer der det settes søkelys på hva som skiller uregulerte pengespilltilbydere fra de norske enerettsaktørene. Det er et mål med tiltaket å bevisstgjøre spillerne om at de utenlandske selskapene ikke har lov til å tilby nettspill mot Norge. Aktiviteten vil bli tilpasset gjeldende og eventuelt nye regulatoriske tiltak. Eksempler her er forbud mot reklame- og betalingsformidling og en eventuell DNS-blokkering.

- Informasjon om hjelpemidler, slik som digitale filter til nedlastning på pc, nettbrett og mobil skal nå bedre ut.

Nedlastning av slike filter vil blokkere tilgang til alle nettsider som tilbyr pengespill, noe som gir god beskyttelse for personer med spilleproblemer. Et slikt filter blir allerede tilbudt av Norsk Tipping og Spillavhengighet Norge.

- Informasjonsmaterieell om de viktigste tiltakene som gjennomføres skal tilgjengeliggjøres på flere språk.

Informasjon om hjelpetiltak og behandlingstiltak må prioriteres.

Tiltak 1.1.b:

Støtte nasjonale aktører med midler til forebygging

- Landsdekkende aktører som ikke dekkes av tilskuddsordningen for frivillige organisasjoner som arbeider med problematisk spilleatferd, kan få støtte til nasjonale forebyggingsprosjekt som rettes mot utsatte grupper i handlingsplanen.

Midlene blir lyst ut i samarbeid mellom Lotteritilsynet og Helsedirektoratet.

- Aktører skal bli invitert til å gjennomføre eller bidra til informasjonstiltak rettet mot sårbare grupper i samfunnet.

Et eksempel på en sårbar gruppe er etniske minoriteter som, ifølge befolkningsundersøkelsen, relativt sett har større spilleproblemer enn den etniske majoriteten.

Tiltak 1.1.c:

Styrke kunnskapen om informasjonsarbeidet

- Det skal arbeides aktivt med å styrke forebyggingstiltak ved å gjøre disse kjent blant de aktuelle målgruppene og ved å evaluere tiltakene i henhold til handlingsplanens hoved- og delmål.
- Myndighetene skal delta i nettverk for erfaringsutveksling om forebyggingsarbeid.
- Det skal arrangeres egne nettverksmøter for aktører som gjennomfører tiltak under handlingsplanen.

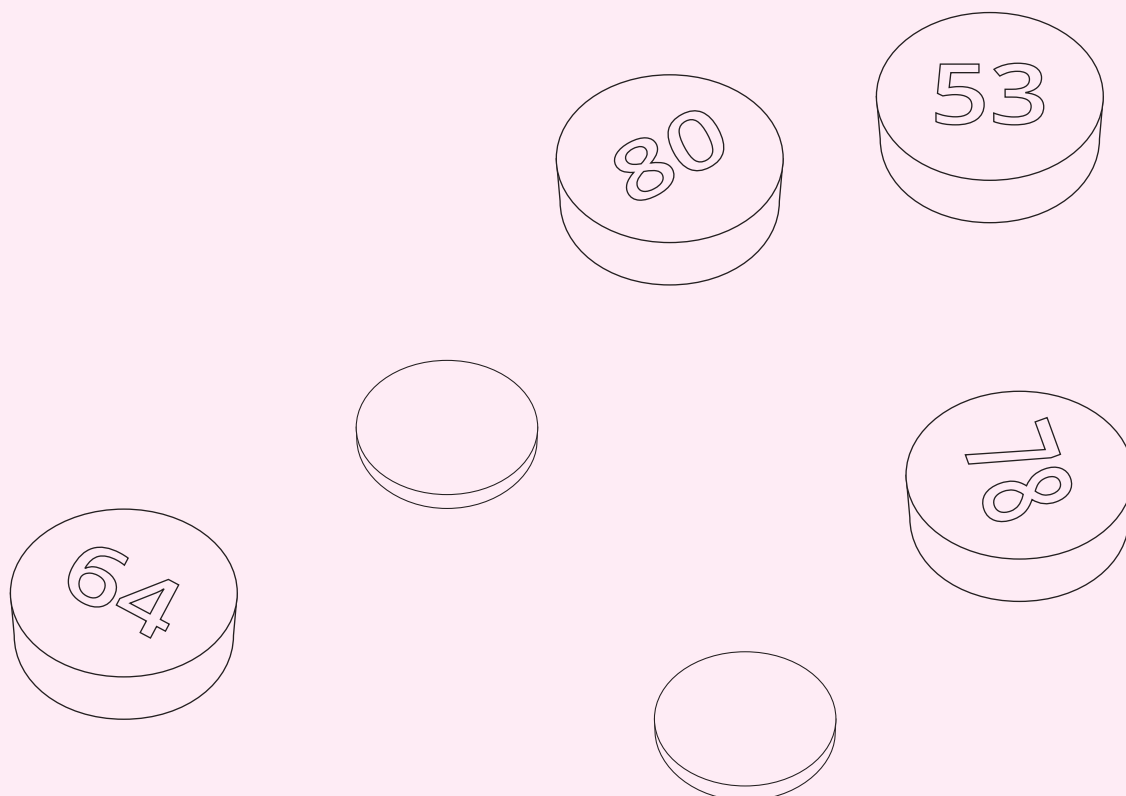
Hovedmål 2

Kunnskap om spill og spilleproblemer skal økes og deles

Kunnskapen om spill og uheldig spilleatferd øker. Spillmarkedene er likevel i stadig endring, noe som resulterer i et fortsatt behov for økt kunnskap. Reguleringsmodellene i nordiske land er også endret. Finland og Norge har statlige spillmonopoler, mens Sverige og Danmark har konkurranseutsatt store deler av sine markeder.

Det er behov for kunnskap om hvorfor uheldig spilleatferd utvikles. Dette omfatter kunnskap om hvordan faktorer i spilltilbud (f.eks. markedsfø-

ring, distribusjon og spilltype) bidrar til spilleproblemer samt kunnskap om hvorfor noen grupper av spillere er mer utsatt enn andre. Denne kunnskapen skal tilrettelegges for deling mellom alle som er involvert i spill; spillere, spilltilbydere, behandlere, forskere, myndigheter og andre på spillfeltet. Kontakt og erfaringsutveksling med finansinstitusjoner skal også styrkes og videreutvikles. Målet med dette er blant annet å bidra til at spillere som er i ferd med å miste kontrollen blir stoppet før skadene blir for store.

Delmål 2.1

Problemspill og spilleatferd skal regelmessig kartlegges

Lotteritilsynet samler regelmessig nøkkeltall og data om pengespillmarkedet, mens Medietilsynet samler data om barn og unges spillevaner på dataspill. I tillegg utarbeider Lotteritilsynet statistikk om henvendelsene til Hjelpelinjen for spilleavhengige. Helsedirektoratet har tilgang til behandlingsstatistikk og ulike behandlingsindika-

torer og vil kunne innhente regelmessige oversikter på behandlingsfeltet.

Det skal kontinuerlig samles inn data fra spilllemarkedene. Slik data danner grunnlag for forskning og analyse.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 2.1.a:

Gjennomføre undersøkelser om befolkningens spilleatferd

- Det skal, med jevne mellomrom og i forbindelse med større endringer i spillmarkedet, gjennomføres undersøkelser som viser spilleatferd og omfang av problemspilling i befolkningen.
- Det skal gjennomføres en befolkningsundersøkelse i løpet av 2022, med publisering av resultater i 2023.
- Det skal undersøkes muligheten for å gjennomføre en oppfølging av befolkningsundersøkelsen fra 2019, der deltagerne blir invitert til å svare på nytt.

En slik panelundersøkelse kan i større grad vise årsakssammenhenger enn enkeltstående undersøkelser.

Tiltak 2.1.b:

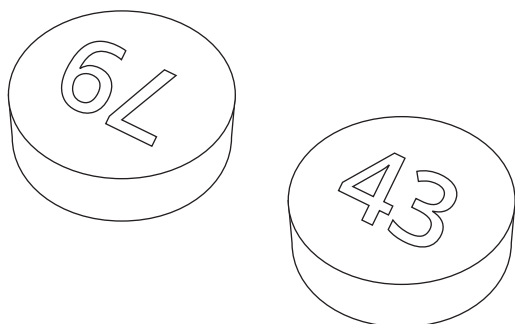
Arbeide aktivt for en felles nordisk undersøkelse om befolkningens spilleatferd

- Det skal arbeides aktivt for å få gjennomført en felles nordisk undersøkelse gjort samtidig og med lik metode i de nordiske landene. Bakgrunnen for dette er at det stadig etterspørres sammenlignbare data. De nordiske landene har de siste årene gått i forskjellige retninger når det gjelder modell for å regulere pengespillmarkedene. Befolkningsundersøkelsene i de forskjellige landene er også gjort med forskjellig metodisk tilnærming.

Tiltak 2.1.c:

Lage en årlig statusrapport om spillfeltet i Norge

- Kunnskap om data- og pengespillmarkedet samt konsekvenser av spill skal årlig samles i en statusrapport og gjøres lett tilgjengelig. Mye arbeid blir gjort for å oppsummere de respektive feltene hvert år, og en slik statusrapport kan også inneholde ny forskning på områdene. Målet er å gi relevante aktører mulighet til å oppdatere seg på spillfeltet.

Delmål 2.2

Det skal forskes videre på spilleatferd og atferdsregulerende virkemidler

For å kunne målrette arbeidet med å forebygge spilleproblemer er kunnskap om hvorfor noen utvikler problemer med spill viktig. Det er i tillegg sentralt med mer informasjon om hva som fører til mer spilling og hva som kan redusere spilling og forebygge spilleproblemer. Det trengs også mer forskning på virkningen av tiltak som er ment å virke skadebegrensende for spillere med uheldig spilleatferd.

En stadig større andel av spill foregår nå digitalt. Koronapandemien har akselerert denne utviklingen og det er behov for mer kunnskap om hva effekten av digitalisering og økt tilgjengelighet har å si. Mer kunnskap om konsekvenser for spillere, pårørende/familier og for samfunnet er også nødvendig. Det samme gjelder kunnskap om hvilke faktorer som påvirker utviklingen av spillproblematikk, slik som spill i grenselandet mellom data- og pengespill.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 2.2.a:

Forske på pengespill og skade

- Det skal forskes på hvilken skade / negative konsekvenser spillere, pårørende og andre opplever som følge av overdrevent spill.

Spillavhengighet kan på kort tid føre til stor skade for både spillere, spillernes familie og også spillernes arbeidsgivere/kollegaer. Mer kunnskap om pengespill og skadepotensialet gjennom kartlegging og videre forskning er nødvendig for å kunne målrette skadebegrensende tiltak.

Tiltak 2.2.b:

Forske på pengespill gjennom Norges forskningsråd, SPILLFORSK og andre

- Det skal forskes på pengespill gjennom Norges forskningsråd, SPILLFORSK og andre. Følgende tema er aktuelle:
 - Effekt av digitalisering og økt tilgjengelighet til problemspill
 - Etniske minoriteter, utfordringsbilder og årsaker til spilleproblemer
 - Konsekvenser av spilleproblemer for spillere, pårørende eller samfunnsområder som f. eks arbeidslivet
 - Risikofaktorer for å utvikle spilleproblemer
 - Forekomst av problemspill blant idrettsutøvere
 - Effekt av skadebegrensende tiltak
 - Effekt av regulering - for eksempel regulering som myndighetene gjør, eller regulering som spillerne selv gjør

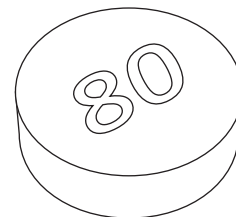
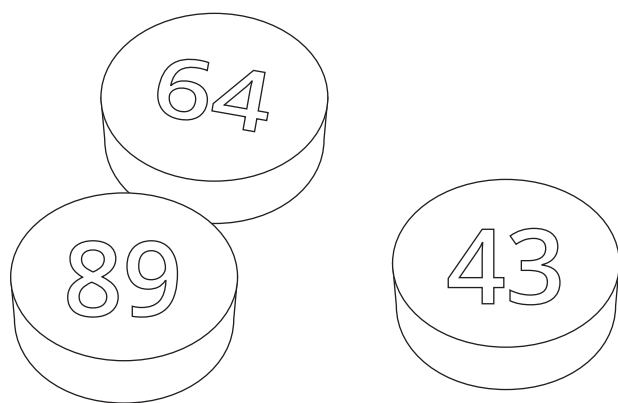
Tiltak 2.2.c:**Forske på dataspill gjennom Norges forskningsråd, Tilskudd for medieforskning eller SPILLFORSK**

- Det skal forskes på dataspill gjennom Norges forskningsråd, Tilskudd for medieforskning eller SPILLFORSK.

Følgende tema er aktuelle:

- Konteksten rundt sårbare unge gamere
- Hvordan dataspillingens styrker kan brukes til at færre får problemer med dataspill
- Jenter og dataspill
- Dataspill innen idretten
- Hvilke faktorer som påvirker utviklingen av spillproblematikk (herunder også gråsonen mellom penge- og dataspill)

Temaene som er listet opp i tiltakene 2.2.a, 2.2. b og 2.2. c er i hovedsak tenkt utlyst gjennom henholdsvis Norges forskningsråd og Tilskudd for medieforskning (tidligere RAM), men også SPILLFORSK. Myndighetene vil ha dialog med disse gjennom planperioden, deriblant kunne gi råd om hvilken forskning det bør satses på. Flere tema kan også belyses i samme forskningsarbeid.

Delmål 2.3

Behandlingsforskningen skal styrkes

Problemer med pengespill og dataspill kan medføre helsemessige utfordringer. For noen blir utfordringene så store at det er behov for helsehjelp. For at helsetjenesten skal kunne tilby rett tiltak, hjelp og behandling, er det nødvendig med økt kunnskap.

De siste tre årene er omtrent 1400 personer i Norge blitt behandlet årlig for sin spillavhengighet i spesialisthelsetjenesten. Den mest effektive behandlingsmetoden har så langt vist seg å være poliklinisk, kognitiv atferdsterapi. Det er fremde-

les behov for mer kunnskap om hvilke behandlingsmetoder som gir best resultat.

Det er flere aktuelle forskningsområder knyttet til behandling og det er usikkert om det er mulig å gjennomføre studier på alle temaene i løpet av planperioden. Det skal være dialog mellom myndighetene, SPILLFORSK, samt relevante aktører innen spillfeltet om prioriterte forskningstema. Det tas sikte på å etablere et nettverk for denne dialogen. Forskningsresultatene vil gi føringer for hjelpetiltak.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 2.3.a:

Forske på behandling av både data- og pengespillproblemer

- Det skal forskes på behandling av både data- og pengespillproblemer.
Følgende tema er aktuelle og kan også kombineres innen samme studier eller forskningsprosjekt:
 - Hvilke elementer i behandling som er sentrale for endring i pasientens spilleatferd
 - Om andre tilnærminger enn kognitiv atferdsterapi er virksomt for mennesker med spillavhengighet
 - Pårørendeinvolvering i behandling
 - Erfaringer fra hjelpetiltak for bruker og pårørende
 - Hvordan en best kan identifisere og følge opp spilleproblemer
 - Forskning på behandlingstiltak og effekten av disse

Studier knyttet til behandling som også kan være aktuelle:

- Kunnskapsoppsummering om behandling av spilleproblemer
- Kartlegging av samsykelighet

Tiltak 2.3.b:

Forske på effekt av hjelpetiltak rettet mot dataspillavhengighet

- Det skal forskes på effekt av hjelpetiltak.
Dette kan skje gjennom for eksempel følgeforskning av lavterskeltilbud, behandlingstiltak eller pilotprosjekt. Det trengs mer kunnskap om behandlingstilnærminger og tiltak som virker overfor personer med dataspillproblemer.

Delmål 2.4

Forskningsmiljø og nettverk skal stimuleres

Forskning og utviklingsarbeid på spillområdet foregår i avgrensede miljøer, og det er nødvendig

at miljøene stimuleres slik at kunnskap bygges videre opp, spres og opprettholdes.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 2.4.a:

Videreføre utlysninger gjennom Norges Forskningsråd og Tilskudd for medieforskning (tidligere RAM)

- Forskningstema på spill som er listet opp i tiltak 2.2 a, 2.2 b og 2.2 c er aktuelle for utlysninger.

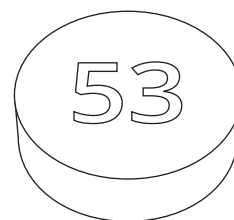
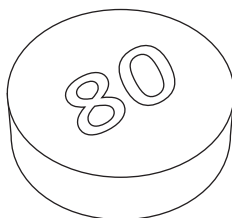
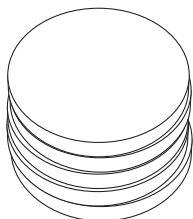
I forkant av utlysninger vil myndighetene ha dialog med Norges forskningsråd og Fagutvalget for medieforskning.

Tiltak 2.4.b:

Styrke Nasjonalt kompetansesenter for spillforskning – SPILLFORSK

- Nasjonalt kompetansesenter for spillforskning skal drive forskning på oppdrag fra Lotteritilsynet, Helsedirektoratet og Medietilsynet.

Senteret kan også selv foreslå tema og initiere forskning. I motsetning til forskning på dataspill- og dataspillproblemer som foregår flere steder i landet, har forskning på pengespillområdet de siste årene i stor grad foregått ved SPILLFORSK eller UiB. Senteret skal derfor styrkes som ledd i å bidra til et robust miljø for forskning på pengespill- og pengespillproblemer i Norge.

Delmål 2.5

Kunnskap skal deles mellom ulike aktører på penge- og dataspillfeltet

Det er stor interesse for å debattere og dele kunnskap om spillproblematikk og spilleansvar i Norge. Av den grunn skal spilleansvarsforumet for pengespillbransjen føres videre. Nasjonale

konferanser er også viktige, slik at kunnskap og forskning kan formidles, aktører møtes og kontakter etableres.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 2.5.a:

Avholde nasjonale konferanser om spill- og spilleproblemer

- På pengespillområdet skal Lotteritilsynet arrangere nasjonale spilleansvarskonferanser hvor forskjellige sider ved ansvarlig spill, hva som skaper problemspill og hvordan konsekvenser av problemspill kan begrenses skal belyses.
- Medietilsynet skal arrangere konferanser om dataspill som blant annet vil omhandle ny forskning, aktuelle trender og prioriterte problemstillinger.

Tiltak 2.5.b:

Videreføre spilleansvarsforumet for pengespillbransjen

- Lotteritilsynet skal gjennomføre samlinger med representanter fra alle pengespilltilbydere regulert i Norge. Tema i møtene skal handle om ansvarlige spill og forebygging av spilleproblemer.

Tiltak 2.5.c:

Styrke kunnskapsformidling fra prosjektene i handlingsplanen

- Lotteritilsynet, Helsedirektoratet og Medietilsynet har ansvar for at kunnskapen om alle prosjektene som springer ut av handlingsplanen blir gjort kjent. Dette kan skje gjennom informasjonskampanjer, konferanser og møter, men også gjennom egne samlinger der flere prosjekter presenteres for hverandre og myndighetene får en større oversikt over den totale aktiviteten.
- Prosjekter som tildeles støtte gjennom handlingsplanen skal rapportere resultater og erfaringer med det enkelte prosjekt.

Tiltak 2.5.d:

Styrke informasjonsarbeid og samarbeid rettet mot finansinstitusjoner

- Informasjonsarbeid og samarbeid rettet mot finansinstitusjoner skal styrkes. Dersom pengeoverføringene til ulovlige spill-selskaper stoppes, vil mange færre få pengespillproblemer. Informasjonsarbeid knyttet til blant annet utarbeidelse av brosjyrer og dialogen rettet mot finansinstitusjoner skal dermed styrkes for å øke kunnskapen om betalingsformidlingsforbudet for penger til og fra utenlandske spillselskaper. Bankansatte med kundekontakt skal også få mer informasjon om spilleproblemer, slik at bankkunder som mister kontrollen kan bli stoppet så tidlig som mulig, og før de økonomiske og personlige konsekvensene blir uopprettelige for den enkelte og familien.

Hovedmål 3:

Problemspillere skal identifiseres tidlig og gis god behandling

Det har vært en gradvis økning av antall personer som behandles i spesialisthelsetjenesten for spillavhengighet. Mange med spilleproblemer har ledsagende psykiske og somatiske helseplager samt store økonomiske belastninger. Det er derfor fortsatt behov for oppmerksomhet på helsemessige utfordringer hos personer med penge- og dataspillproblemer, både når det gjelder forebygging, tidlig identifisering, behandling og oppfølging.

Tidlig identifisering og intervensjon kan forhindre videreutvikling og begrense problemer relatert til spill. Den kommunale helse- og omsorgstjenesten kan være en viktig aktør overfor begynnende spilleproblemer og for oppfølging av personer med spillrelaterte helseproblemer. I spesialisthelsetjenesten er det i hovedsak tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) som gir behandlingstilbud til voksne med spilleproblemer. Barn og unge med spill- og avhengighetsproblematikk skal kunne få

hjelp i barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker (BUP).

Personer som henvises til TSB for sine rusmiddelproblemer eller for annen avhengighetsproblematikk inkluderes i pasientforløp. Sentrale mål med pasientforløp er blant annet å unngå unødig ventetid, tilby et mer forutsigbart og likeverdig tilbud til pasienter og pårørende uavhengig av bosted, samt økt brukermedvirkning og brukertilfredshet. I pasientforløp TSB skal det tilbys et helhetlig behandlingstilbud som omfatter utredning, behandling og oppfølging. Pårørende og familieperspektivet skal også ivaretas i forløpet, med god oppfølging av barn som pårørende. Samhandling mellom ulike aktører underveis i forløpet skal sikres og tilpasses pasientens ønsker og behov.

Et samarbeid mellom tjenester, herunder fastleger og NAV, men også med frivillige hjelpetiltak som selvhjelpsgrupper mv., vil være viktig for mange med spilleproblemer.

Delmål 3.1

Tilbud og kompetanse om forebygging, hjelp og behandling skal videreutvikles

Det skal være god tilgjengelighet til og kvalitet på helsetilbudet for personer med spilleproblemer. Primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten har begge ansvar for at personer med spilleproblemer og spilleavhengighet får helsehjelp tilpasset sine individuelle behov.

Det skal i planperioden jobbes systematisk med kompetanseheving, kunnskapsstøtte og utvikling av tjenester og hjelpetiltak. Helsepersonell og relevante fagpersoner skal få økt kompetanse på spilleproblemer. Det skal etterstrebtes en koordinert kunnskapsinnsats i kommunene og i spesialisthelsetjenesten gjennom de etablerte strukturene. Ansatte som er i kontakt med barn og unge på ulike arenaer er en viktig målgruppe for arbeidet med å styrke oppmerksomheten og kunnskapen omkring spilleproblemer.

Ettersom mennesker med spilleproblemer i liten grad selv oppsøker hjelp eller tar kontakt med hjelpeapparatet, skal det jobbes videre med å utvikle digitale tjenester til mennesker med spilleproblemer. Gode digitale tilbud kan senke terskelen for å søke hjelp, hjelpe de som er på venteliste for behandling og/eller være et supplement til annen hjelp og oppfølging.

Tidlig innsats og godt forebyggende arbeid er viktig for å fremme helse og redusere risiko for avhengighetsproblemer. Det skal drives aktivt informasjonsarbeid og utarbeides målrettet informasjon om forebygging, hjelpetilbud og opp-

følgning mot flere ulike målgrupper og samfunnsområder. I tillegg til å rette oppmerksomheten mot unge, pårørende og ulike sårbare grupper, er også idretten og fengselshelsetjenesten pekt ut som viktige arenaer. Informasjon om spilleproblematikk og aktuelle hjelpetiltak skal være lett tilgjengelig og tilpasses de forskjellige målgruppene.

Det er de siste årene igangsatt kartlegginger og studier gjennom midler fra handlingsplanen som vil kunne gi informasjon om målrettet arbeid både med tanke på forebygging og aktuelle hjelpetiltak. Resultater fra de ulike pågående forskningsprosjektene vil bli vektlagt ved oppfølging av tiltakene i handlingsplanen.

I hjelpeapparatet ytes også tjenester fra ulike lavterskeltilbud, for eksempel Hjelpelinjen og Fjernbasert behandling for spilleavhengige, samt ulike frivillige hjelpetiltak. Det er viktig å videreføre arbeidet rettet mot pårørende gjennom informasjon, kompetanseheving og styrking av hjelpetiltak. Forutsigbar støtte til drift av lavterskeltilbud og frivillige organisasjoner er en god samfunnsøkonomisk investering.

I tillegg til kunnskapsutvikling gjennom forskning, er også erfaringsbasert kunnskap viktig i utvikling av tiltak rettet mot mennesker med spilleproblemer. For flere av tiltakene bør derfor brukerrepresentanter involveres så tidlig som mulig i gjennomføringen.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 3.1.a:

Drive systematisk kompetanseheving og støtte til utforming av hjelpetiltak

- Det skal jobbes systematisk med å styrke kunnskap, kompetanse og hjelpetiltak i tjenesteapparatet knyttet til spilleproblemer. De regionale kompetansesentrene på rusfeltet vil i samarbeid med andre relevante kompetansemiljøer og statsforvalterne følge opp tiltaket. Arbeidet skal også inkludere kunnskap om diagnosen dataspillavhengighet.

Tiltak 3.1.b:

Videreføre tilskuddsordning

- Tilskuddsordningen «Hjelpetiltak til personer med problematisk spilleadfærd» skal videreføres.

Gjennom tilskuddsordningen skal det fortsatt stimuleres til forebygging, kompetanseheving og utvikling av hjelpetiltak.

Tiltak 3.1.c:

Utvikle og videreføre målrettet informasjonsarbeid

- Det skal fortsatt utvikles og implementeres målrettet informasjonsarbeid om spill og hjelpetiltak til utsatte grupper.

Arbeidet kan for eksempel inkludere utarbeidelse av materiell på/gjennom digitale flater eller medier. Utsatte grupper omfatter bl.a.:

- Minoriteter – kultursensitivt informasjonsarbeid og informasjon på flere ulike språk
- Barn og ungdom
- Pårørende og familier
- Domfelte/innsatte
- Idretten

Tiltak 3.1.d:

Videreføre Nasjonalt opplæringsprogram

- Det nasjonale opplæringsprogrammet om pengespillavhengighet og problemskapende dataspilling skal videreføres og videreutvikles. Det er viktig at fagpersoner og helsepersonell har oppdatert kunnskap om spillproblematikk. Dette gjelder også de som er i kontakt med barn og unge for å kunne bistå med hjelp så tidlig som mulig. I tillegg bør fokusområder være på målgruppene beskrevet i tiltak 3.1.c. Arbeidet med å finne andre finansieringsmåter for tiltaket videreføres.

Tiltak 3.1.e:

Videreføre fjernbasert behandling for spilleavhengige

- Lavterskeltilbudet «Fjernbasert behandling for spilleavhengige» skal videreføres.

For å unngå forverring av tilstand og raskest mulig få hjelp til sin avhengighet, skal tiltaket også inkludere informasjon om hvor en kan få hjelp i ventetiden. Det skal vurderes hvorvidt tilbudet bør utvides til å inkludere dataspillproblematikk. Arbeidet med å finne andre finansieringsmåter for tiltaket videreføres.

Tiltak 3.1.f:

Videreføre arbeidet med en app mot spilleavhengighet

- Arbeidet med å utvikle en app mot spilleavhengighet videreføres.

Arbeidet med vurdering av ulike forhold knyttet til utvikling av en app er startet opp og skal videreføres. Målet er bl.a. at appen skal hjelpe den spilleavhengige til å holde seg spillefri.

Tiltak 3.1.g:**Kartlegge og vurdere digitale hjelpetiltak mot spilleproblemer**

- For å unngå eskalering av problematisk spilleatferd og raskest mulig få hjelp til sin avhengighet, skal det vurderes å forsterke digitale hjelpetiltak.

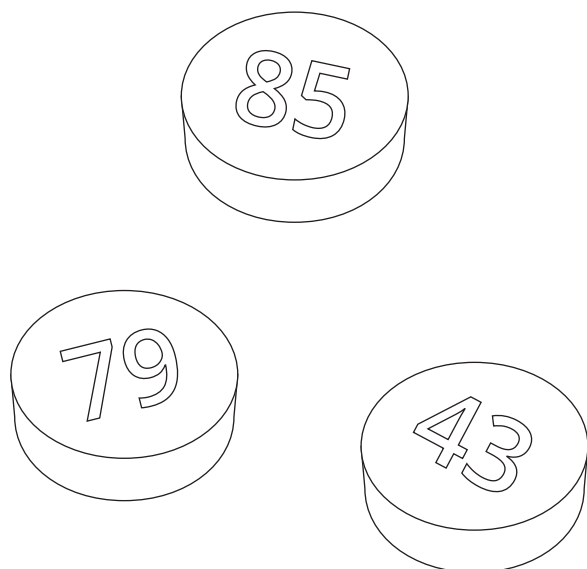
Et digitalt lavterskelverktøy kan bidra til å forebygge tilbakefall. Det skal vurderes om det er mulig å innlemme lavterskelverktøy i eksisterende digitale tilbud.

Tiltak 3.1.h:**Styrke det forebyggende arbeidet i helse- og omsorgstjenesten**

- Det forebyggende arbeidet for å begrense og redusere negative konsekvenser av spilleproblemer skal styrkes i helse- og omsorgstjenesten.

Forebyggende arbeid er viktig for å begrense og redusere negative konsekvenser av spilleproblemer. Forebygging, behandling og oppfølging av spilleproblemer må ses i sammenheng med pågående arbeid og tiltak på psykisk helse- og rusfeltet.

Det er viktig at oppmerksomhet og informasjon om spilleproblemer også inngår i arbeid og tiltak innenfor psykisk helse- og rusfeltet.

Delmål 3.2

Lett tilgjengelige tilbud skal stimuleres og videreutvikles

I tillegg til det ordinære helsetilbudet er det etablert viktige lavterskeltjenester som kan nås uavhengig av geografi, og som raskt kan yte hjelp til de som opplever problemer med spill.

Hjelpelinjen er et slikt tilbud. Tjenesten gir umiddelbar hjelp og støtte til de som tar kontakt, den kan vise til andre hjelpetilbud, og samtidig bidra til at myndighetene og andre får oppdatert informasjon om hvordan spilleproblemer utvikler seg i Norge.

De frivillige støttegruppene er et annet svært viktig lavterskeltilbud. De gir støtte og hjelp til både spillere og pårørende basert på erfaring. Slike grupper er tett på problemene, og kan reagere raskt når markedene endrer seg. Et eksempel er Spillavhengighet Norge som la om arbeidet sitt og tilrettela for nettbasert oppfølging av problemspillere da store deler av samfunnet ble nedstengt under koronapandemien. Aktuelle støttegrupper skal stimuleres til å føre tilbudet videre.

DERFOR SKAL VI

Tiltak 3.2.a:

Videreutvikle Hjelpelinjen

- Hjelpelinjen skal utvikles mot enda lavere terskel, særlig mot unge problemspillere.

Det er et stort behov for å senke terskelen for at problemspillere og pårørende skal søke hjelp. Det skal brukes ressurser på å gjøre tilbudet bedre kjent gjennom markedsføring og informasjon. I tillegg skal arbeidet med å finne annen fullfinansiering enn ved hjelp av handlingsplanmidler videreføres.

Tiltak 3.2.b:

Videreføre og styrke drifts- og prosjekttilskudd til frivillige organisasjoner

- Drifts- og prosjekttilskudd til frivillige organisasjoner skal videreføres og styrkes.

Ordningen er hjemlet i forskrift om tilskudd til frivillige organisasjoner som arbeider med problematisk spilleatferd under pengespilloven.

Frivillige organisasjoner med erfaringsbasert kunnskap er viktige supplement til det offentlige helsevesenet. Frivillig organiserte samtalegrupper kan hindre spilleavhengige i å få tilbakefall, støtte personer som er i behandlingsskø, og være et hjelpetilbud i seg selv. Frivillige organisasjoner er også viktige i forebyggings- og opplysningsarbeid rettet mot for eksempel barn og unge, pasientgrupper, idrettsutøvere og så videre.

Utgitt av:
Kultur-og likestillingsdepartementet

Foto: Colourbox
Publikasjonskode: V-1030

Design:
Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon 02/2022

